

OPERATIVITÁS ÉS KUTATÁS A RENDÉSZETI MEGISMERÉS RENDSZERÉBEN

A Pozsonyi Rendőrákadémia személyi állománya szisztematikusan és tervszerűen vesznek részt a rendészeti tudományok vizsgálatában. A rendészeti tudományok gyakorlati (alkalmazott) tudományok, amely azt jelenti, hogy az emberi tevékenységgel foglalkoznak. Kulcsot, megoldást, instrukciót adnak nekünk arra, hogy hogyan kell tervszerűen eljárni, hogy lehet felkészülni arra, hogy teljesíthessük céljainkat. A rendészeti tudományoknak reprezentálniuk kell egy tudás-rendszert, amely összhangban áll a társadalmi szükségletekkel.⁶⁹⁸ A Bűnügyi (Rendőrségi) Tanszék saját megismerési gyakorlata segítségével próbál hidat teremteni az elmélet és a gyakorlat állandó szakadéka között. Az operatív megismerési elméletnek a társadalmi szükségletekből adódó kérdéseit külön alkalmazott kutatásban ellenőrizték 2011-ben és 2012-ben. Az eredményeket publikálták is végső beszámolóban⁶⁹⁹ és tudományos monográfiában⁷⁰⁰ is.

A megszerzett tudás alapján, a titkosszolgálati tevékenység, az operatív- és kutatási tevékenység, valamint a rendőrségi nyomozás egy új ágat hozott létre a rendészetben. A rendőrségi gyakorlatban (amely speciális bűncselekmények megismerési folyamata) az ilyen tevékenységek rendszert alkotnak. A rendészet és a rendészeti elmélet szempontjából hasznos, ha a rendszer kutatható és magyarázható akként, mintha egy entitás lenne, amely entitást az operatív rendőrségi megismerés meg tud határozni. Az operatív megismerés elméletének kidolgozása interdiszciplináris karakterű. Több elméletet, módszert és tudományágot (kriminalisztika, kriminológia, jog, rendészet és egyéb kapcsolódó tudományágak) is felhasználnak arra, hogy megismerjék a bűncselekményeket, a bűnözői magatartást. Megállapíthatjuk, hogy az operatív megismerés elmélete felhasználja más tudományterületek elméleteit és metodikáját is.

Az újonnan felmerülő biztonsági kockázatok és szituációk új megoldásokat követelnek meg. A rendőrségi gyakorlatból tükröződő követelményekből arra lehet következtetni, hogy azonosítani kell és meg kell oldani azokat a konfliktusokat, amelyek a dinamikus fejlődő biztonsági kockázatok és a relatíve stabil (néha elavult) rendészeti megközelítés között fennállnak. Evidens ugyanis a visszatekintő megközelítés dominanciája a rendészeti megismerés folyamatában. A gyakorlat elismeri, hogy a rendőrség a lakosság segítése nélkül a hagyományos eszközökkel és módszerekkel képtelen felvenni a harcot a mennyiségi és minőségi szinten is fejlettebb bűnözéssel.

Az interjúban megkérdezett rendőrségi szakemberek többsége (87%) meg van győződve arról, hogy a rendőrség képtelen konszenzusra jutni az elméleti és a gyakorlati

⁶⁹⁸ Miroslav Lisoň – Monika Hullová: Theory of operative police cognition in the system of police sciences. European Police Science and Research Bulletin. Issue 9 Winter 2013. 31-35. o.

⁶⁹⁹ Možnosti rozvoja operatívnej činnosti polície: Správa z aplikovaného výskumu. / Riešiteľia výskumnej úlohy Miroslav Lisoň, Dušan Korgo, Spoluriešiteľia: Marian Brzybohatý, Vratislav Dvořák, Monika Hullová, Andrej Zachar, Rastislav Kormoš, Jaroslav Rapčan, Michal Marko, Michaela Rapčanová, Ján Gavalier, Helena Kanková, Marián Geleta, Karol Depta, Ján Jonis, Ján Mihál'. - 1. vyd. - Bratislava: Akadémia PZ - Katedra kriminálnej polície, 2012, 131 o. (Possibilities of Development of Operative Police Work: final report from applied research).

⁷⁰⁰ Miroslav Lisoň: Teória policajného operatívneho poznania (Theory of Operative Cognition). - 1. vyd. - Bratislava: Akadémia PZ – Katedra kriminálnej polície, 2012, 213 o.

szükségek között, és mindössze 10%-a a megkérdezetteknek gondolja úgy, hogy a rendészeti gyakorlat legfontosabb szüksége (egyebek mellett) a lakosság részvétele a bűnözés-kontrollban (fejleszteni kell a szakmai kommunikációt, különösen a rendőr-polgár viszonylatban).

Az idő és az információ kritikus eszközzé válik a bűnözés kezelésében. Ennek felismerése nélkül elképzelhetetlen hatékonyan és eredményesen küzdeni a bűnözés ellen. A minőségileg új dimenziókban járó bűnözés (különösen a bűnözői csoportok) felszámolásához szintén új dimenziókban járó megoldások szükségesek. A fennálló széttöredezett társadalmi viszonyok nem teszik lehetővé a harcot a bűnözéssel szemben. A szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni háborúnak a titkosszolgálati (hírszerzési) és operatív információs hálózatok háborújának kellene lennie (emberi és technikai információforrásokkal). Egy intellektuális rivalizálásnak kellene lennie magasan szofisztikált ellenségek között, akik szokatlan módszereket és eljárásokat alkalmaznak, amelyeket nehéz azonosítani a megszokott rendőr-biztonsági eszközökkel. Az információ domináns szerepe a bűnözés-kontroll területén hatalmas jelentőséggel bír nem csak a megszerzése, hanem a felhasználási módja és hatékonysága miatt is. E tények tükröződnek abból az igényből, hogy fejleszteni kell az egész képzési rendszert és módszertant, valamint a rendészet további területeit is. A rendészeti gyakorlat bizonyítja, hogy e tevékenységekre vonatkozó tudományos ismeretek konkretizálják a célokat és az eljárásokat, amelyek segíthetnek hatékonyabbá tenni a rendészetet.

A másik mennyiségi és minőségi szintű bűnözés az lehet, amely ki tud provokálni az államból hatékony megoldásokat. A rendőrségnek másodlagosan preventív funkciót is be kell töltenie. Feladatuk az, hogy feltárják a bűnözés típusait és fellépjenek ellenük. Nyilvánvaló, hogy nem szabad alábecsülni a preventív funkciók fontosságát a bűnözés elleni küzdelem területén. Azt lehet mondani, hogy a jelenleg használatos megelőzési formáknak többé-kevésbé bizonytalan természetűek, és nincs speciálisan pozitív hatásuk. Ezek a megfontolások azt sugallják, hogy biztonsági helyzetben bekövetkezett változások megváltozott rendészeti eljárásokat követelnek meg (szisztematikus átvételét azon hatékony technikáknak, amelyek hatásosak lehetnek a kívánt eredmény eléréséhez). Ezeknek a megoldásoknak létre kell hozniuk egy olyan rendszert, amely létező, és amelynek megvan a maga saját perspektívája. Ezeket szem előtt tartva meg kell jegyezni, hogy a bűncselekmények megismerésének folyamatában a rendészeti elméletnek és gyakorlatnak – nem csak hazánkban – kiemelten szüksége van az alábbiakra:

- Információgyűjtés és a bűncselekmények bizonyítékainak felhasználása, amelyekkel a bűnüldöző szervek büntetőeljárást kezdeményezhetnek az elkövetőkkel szemben;
- Információgyűjtés a bűncselekmény helyszínén, és elemző munka segítségével fejleszteni a szisztematikus, támadó jellegű céltudatos fellépést a bűncselekményekkel szemben;
- Beépülni a bűnelkövetői csoportokba, amely nem csak azt jelenti, hogy az elkövetőkre fókuszálnak, hanem az elkövetés háttérében levő, azokat irányító személyekre is figyelnek,
- Figyelemmel kísérni és tönkretenni a bűnözői csoportok logisztikáját, valamint kifürkészni a jövőre vonatkozó terveiket még az elkövetés előtt.

A fenti javaslatok (de facto) adják a legalapvetőbb gyakorlati tartalmát az operatív és kutatási tevékenységnek. Az operatív és kutatási tevékenység alkalmazása során

folyamatosan új tartalékokra, lehetőségekre lehet bukkanni, amelyek segítségével fel lehet lépni a bűnözés ellen, különösen speciális metódusok és módszerek segítségével. Ez a tevékenység lehetővé teszi, hogy ne csak felderítsék és felkutassák a bűncselekményeket, hanem a hatóságok részére azt is lehetővé teszi, hogy a bűnelkövetőkre, sőt a potenciális bűnelkövetőkre is figyelmet fordítsanak. E tényezők nagy lehetőséget biztosítanak, amelyeket a speciális megismerési tevékenység hozott létre a rendészeti tevékenység számára.